

به نام خداوند جان و خرد

محمد رسولی

انتشارات سمرقند

سرشناسه: رسولی، محمد، ۱۳۵۰
عنوان قراردادی: ایران. قوانین و احکام
عنوان و نام پدیدآور: نگاهی به حقوق زن و قوانین آن در تاریخ
ایران / محمد رسولی.
مشخصات نشر: تهران: سمرقند، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری: ۱۱۲ ص. ۱۴/۲۱×۵/۵ س.م.
شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۷۵-۴۷-۲
وضعیت فهرست‌نویسی: فیا.
رده‌بندی دیویی: ۵۵۰.۱۳۴/۳۴۶
شماره کتابشناسی ملی: ۳۱۲۸۹۸۰

نگاهی به حقوق زن و قوانین آن در تاریخ ایران

تألیف: محمد رسولی

ناشر: سمرقند

طراح جلد و صفحه‌آرایی: مریم السادات موسویان

چاپ سوم: فروردین ۱۴۰۰

چاپ دوم: ۱۳۹۵ / چاپ اول: ۱۳۹۲

شمارگان: ۴۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۷۷۵-۴۷-۲

حق چاپ برای مولف محفوظ است

همراه: ۰۹۱۲۷۲۵۳۱۸۰

فهرست مطالب

۷	سر آغاز
۱۵	مصر
۱۷	یونان
۱۸	۱ - جامعه آذاتی
۱۸	۲ - جامعه اسپارت
۲۰	آتن
۲۰	روم
۲۲	وضعیت زن در عرب
۳۰	گفتار اول
۳۰	قانون گذاری برای حقوق زنان در تاریخ ایران
۳۸	کشف حقوق زن در ایران کهن از طریق شاهنامه
۵۱	گفتار دوم
۵۵	دوره ی هخامنشیان
۵۷	دوره ی اشکانیان
۶۰	دوره ی ساسانیان
۶۵	گفتار سوم
۶۵	قوانین مربوط به زن در ایران نو
۷۰	دوره ی صفویه
۷۱	دوره ی قاجاریه
۷۶	پس از مشروطیت تا آغاز دوره ی پهلوی

پیش‌گفتار

زنان در جامعه نقش بسیار با ارزش و موثری دارند. از سوی دیگر در سال‌های اخیر موضوع حقوق زن در جامعه ما بسیار محل گفتگو و مناقشه بوده است و بسیاری از ارکان موجود در جامعه و نیز نهادهای سیاسی و قضائی و اجرائی و نیروهای کشور به این امر پرداخته‌اند. در همین رابطه تشکیل جلسات زیادی در مراکز گوناگون از شورای عالی انقلاب فرهنگی گرفته تا مرکز امور زنان ریاست جمهوری و سایر جاها ایجاد و برقرار گردیده است و گاهی حتا تشکیلاتی فقط ویژه‌ی رسیدگی به امور قوانین زنان ایجاد گردیده است و تنها همین موضوع کل مأموریت چنین سازمان‌هایی را تشکیل می‌دهد، که البته بعضا نتایج خوبی هم در پی داشته است. از جمله، تبیین لایحه‌ی حمایت خانواده و تصویب آن در آخرین روزهای سال ۱۳۹۱، یکی از آنهاست. هم‌چنین می‌توان از برخی لوایح در دست اقدام که مربوط به زنان است نیز نام برد. از سوی دیگر برخی، از بودن یا نبودن آزادی کامل زن سخن می‌گویند. برخی نیز چنین می‌پندارند که زن ایرانی تا کنون هیچ نقش اجتماعی، اقتصادی، سیاسی و غیره نداشته و از هیچ حقی برخوردار نبوده و لابد در زمان‌های گذشته هیچ قانونی نیز برای او وضع نگردیده است! این درحالی است که در کشوری مثل ایران که دارای پیشینه‌ی بسیار طولانی در امر تشکیل دولت شهر بوده است، حتما قوانین لازم برای اداره‌ی کشور و از جمله پرداختن به حقوق و امور زنان - که بخش اصلی هر جامعه‌ای هستند - از دیرباز وجود داشته است. نگارنده گاهی که

در برخی از نشست‌های تدوین قوانین برای احقاق حقوق زنان در مراکز گوناگون حضور پیدا می‌کردم؛ احساس کردم که تدوین تاریخ حقوق و قانون‌گذاری زنان امری لازم است تا دیدگاه کلی دست‌اندرکاران و متولیان امر به موضوع قوانین زن، با اشراف بهتر و کامل‌تری باشد. چرا که همگان می‌دانیم یکی از روش‌های آشنایی و اشراف به هر موضوعی آن است که پیشینه‌ی آن را بدانیم. لذا در این کتاب تلاش شده این آشنایی با تاریخچه‌ی حقوق و قوانین زنان از آغاز تا کنون به طور بسیار اجمالی انجام شود.

باید گفت تاکنون هم در کتب حقوقی که به بررسی و تحلیل قوانین پرداخته‌اند، گاهی پیشینه‌ی تاریخی قوانین مربوط، مورد نظر قرار گرفته است و یا مثلاً یک فصل از کتاب را به تاریخ آن اختصاص داده‌اند. ولی کار حاضر که کل هدف خود را بررسی تاریخی قوانین زن از آغاز تاریخ ایران قرار داده است تازگی دارد و چنین کتابی به این موضوع که از دوران پیشدادیان تا کنون را در بر بگیرد برای نخستین بار است که انجام می‌شود. البته در این نخستین گام، تلاش شده که به طور بسیار گذرا و به اجمال این تحقیق انجام شود. شاید چنانچه خدا بخواهد در آینده آن را فربه‌تر پیشکش خوانندگان ارجمند نماییم و امید است که تا آن هنگام از نظریات ارزشمند همه‌ی صاحب نظران نیز بهره‌مند شویم.